

Körmös

Sokáig nem tudtam – érezvén hiányukat –, hová lettek azok a kedves arcú fiatal emberek, emberpárok – meg idősebbek is – akikkel együtt az utóbbi hónapok legkellemesebb estéjét töltöttem el, sokadmagammal. Gyertyával és szál virággal a kézben a fővárosi Kossuth-téren.

Megtaláltam őket. Ahogyan a sorban álltunk, ismertem fel rendre megannyit. Csakis ők lehettek! Mosolygósak, szelídek, türelmesek. Most sem dühöngtek a hosszú álldogálásban, érdeklődéssel figyelték a sorban előttük álló kosarát, kíváncsian érdeklődtek, vagy elismeréssel csettintettek az ő választására. Álltak türelemmel a hosszú sorban. Némelyikük – mint magam is – többszörös visszajáró.

Együtt böngésszük át a hideg, külvárosi "könyvesszerűket", a hatalmas betoncsarnokokat, ahol 5-10-25 forintért felvásárolható 30 év magyar könyvkiadása. Tíz forintért az Iliász, Updike, Csehov, Móra és Mészöly, Orbán és Ágh. Egyebek mellett szakmám termésének legjava, a Magyar Neveléstörténet első kötetétől, Kozma Nevelésszociológiáján, Báthory Tanítás és tanulásán, Vigotszkij Defektológiáján át Makarenko-olvasókönyvig, az egykori cserkészvezető emlékiratáig, vagy a Zsolnai-program kézikönyvéig. Aztán irodalomtudomány, szociológia, biológia, mezőgazdaság... Szelídek az emberek itt a sorban. Nem gyalázzák a gyalázatos könyvterjesztési mechanizmust, mely zúzdára juttatta e műveket, nem bántják az új világot sem, mely hatalmas diadalt vagy óriási bukást ígér a vállalkozónak, aki a malom elől néhány hónapra még kimenekítette e köteteket. Az elfecsérelt nyomdafestékre, papírra sem haragszanak, megannyi örökre megbonthatatlan köteg örökre eltűnt szerzőjére, szolgálékú vagy cinikus szerkesztőjére (akik közül nem egy ma már bizonyosan újabb "klasszikusok" ünnepi beszédeit rendezi sajtó alá).

Ifjú szülők babakocsival, karon ülő gyerekekkel, egyetemista fiú és leány kézenfogva járnak a raktárakat. Szatyrokba, dobozokba, zsákokba gyűjtik jövődő könyvtárukat – abban a biztos tudatban, hogy ennyiért hosszú ideig nem fognak könyvhöz jutni; a múlt és közelmúlt klasszikusainak és időtálló szerzőinek munkáiból megtölthetik könyvespolcukat.

Magam is így cselekszem családom diáktagjaival. Hány olyan kötetre bukkanok rá itt a roskadó halmok között, melyekért egykor a várost bejártam, s hány olyanra, melyre akkor még nem, vagy alig futotta! S hány könyv került el figyelmemet! Bosszús is lehetnék! De nem vagyok. Rám is átragad sorban álló társaim szelídsége, derűs nyugalma. Egy idősebb férfival osztom meg élményeimet. Ő is osztozik az érzésben, hozzáteszi: a Fahrenheit 451 című emlékezetes scifiben, negatív utópiában volt ilyen hangulat, harmonikus összetartozás a könyvek szeretetében...

Írásom nem reklám. Mire megjelenik, az akció véget ért, a könyveket grízzé zúzzák a gépek fehér mésztejszékben; a raktárakban majd rovarirtót, papírpelenkabetétet, WC-illatosítót lehet kapni. És hát – reménykedem – az utcai demonstrációk ideje is lejár addig.

Hol lesznek sor- és sorstársaim?

Szobáikban, villanyfény mellett olvassák könyveiket?

"Ment-e könyvek által a világ elébb?"...

Trencsényi László